

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
30 Octombro st. v.
11 Novembre st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 44.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

O poetă pe tron.

Sub atrăgătorul titlu de mai sus, vedem publicat în numărul cel mai nou al revistei lunare „Unsere Zeit“ din Lipsca, un studiu literar foarte interesant, scris de însuși redactorul acelei reviste, Rudolf de Gottschall. Ori cine, cetind titlul acelu studiu, va ghici numai decât, că într'ensul trebuie să fie vorba despre podoba și mândria nemuritoare a tronului românesc, despre — *Carmen Sylva*.

Carmen Sylva! De ce ore la rostirea acestui nume, ne simțim pătrunși în sullet de un simț nespus de iubire și de admirație națională? Pentru că acest nume ne aduce în minte bianda și atrăgătoare a unei regine, și de odată cu această figură ni se ivesc înaintea ochilor toate faptele ei frumoase și demne de o suverană.

O vedem cum, din ziua în care pentru întâia oară a călcat pe pământul României, ea nu are alt scop și alt ideal, decât a promova binele acestei țări, a mângăia durerea și a alina suferința ori unde s'ar găsi ele: în palat său în colibă. O vedem cum se pune ea însăși, în fruntea tuturor societăților de binefacere, în fruntea tuturor mișcărilor filantropice; cum, încântată de farmecul vechiului costum al femeilor române, care începuse deja a se ascunde din ce în ce mai sfios prin căsuțele mici dela țără, neindresnind a se arăta prin saloane: Ea nu se sfiesce a 'mbrăcă însăși acel costum și a-l introduce în palatul ei domnesc, deschidându-i prin această ușile tuturor salónelor din țără. O vedem apoi, cum înființază diferite școli și societăți, pentru confecționarea costumelor naționale și pentru dezvoltarea industriei casnice românesce, oprind astfel în țără sume considerabile de bani, care la din contră, ar fi călătorit în punga străinilor.

Mai pe urmă apoi, când în Orient isbucnesce focul rebelului, când „Curcanii“ români, plântând flamura națională pe zidurile Griviței și ale Plevnei, câștigă cu prețul sângelui lor neatarnarea României: figura angerescă a Domnitoarei iubite, nici în aceste momente grave nu dispăre din vederea noastră; din contra coborindu-se pe câmpul de luptă, acoperit cu sânge și și cadavre, respirând aerul amestecat cu fumul de hurnuri și cu țipetele sfâșietore ale celor răniți, legând însăși cu mâna sa rănile soldaților căzuți și dăruind viață celor atinși de mâna morții, figura ei ni se arăta aici cu mult mai sublimă, încă și mai măreță de cât în totdeuna, și pe lângă alte titluri innalte ce avea, densa își mai câștigă cu această ocaziune și titlul frumos de „mamă a răniților“.

Un singu fapt din cele înșirate până aici ar fi de

ajuns ca să-i asigure pentru totdeuna iubirea și respectul tuturor Românilor. „Mama răniților“ însă nu s'a oprit numai aci. Ea a dorit și dorește a vindecă și alte rane mult mai periculoase, rane de cari suferă corpul întreg al națiunii românesce. Ochiul ei pătrundător, îndată ce, sosind în țără, i s'a dat ocaziunea de a măsură cu privirea toate straturile societății românesce, a observat că această societate nu este tocmai sănătoasă, că suferă de mai multe rane; și a înțeles numai decât, că aceste rane, morale și sociale, provenind parte din lipsa de educațiune, parte din educațiunea greșită, ce s'a dat țănerimei române în trecut, nu se pot vindecă de cât erăși prin educațiune însă prin o educațiune mai serioasă și mai națională: cunoscând apoi rolul însemnat ce juă femeia în societate, Suverana Românilor și-a pus în gând și și-a dat toate silințele, pentru a creă în capitala țării sale, un institut — model de educațiune, destinat anume pentru creșcerea femeii române. Această idee fericită a iubitei Suverane, o vedem ađi intrupată în institutul cunoscut sub numele de: „Asilul Elena Dómna“.

Dacă acest institut, sub conducerea zelosului epítrop și neobositului patriot *Carol Davila*, a ajuns astăđi a produce rōde atât de imbucurătore și a fi recunoscut de model, nu numai în România, ci chiar și în străinătate, această se datorește pe lângă meritele dlui Davila mai ales ingrigirii neobosite, ce Majestatea Sa regina Elisabeta a avut în totdeuna pentru acest institut, contribuind pe fie-care an la propășirea lui, prin realizarea de noi imbunătățiri atât morale, cât și materiale.

Ce eră la început acest institut?

Simțindu-se încă de mult trebuința unui aședemnt de creșcere pentru orfani în Bucuresci, dar lipsind mijlócele trebuítore pentru acest scop: în primăvera anului 1861 doctorul *Carol Davila* a adunat în casa sa proprie vr'o 40 de fetițe orfane, spre a le creșce ca într'un internat. Princesesa *Elena Cuza*, după sosirea ei în țără, vizitând acest institut, a remas impresionată de o faptă atât de umană și caritabilă, și dorind să dea acestui stabiliment mijlócele trebuítore pentru a se dezvoltă mai departe, a oferit din cassetta sa particulară suma de una mie de galbeni, adresând tot de-odată și damelor române un apel pentru a veni în ajutorul acestei întreprinderi filantropice. În modul acesta s'a construit pe costița de lângă grădina palatului Cotroceni un local destinat anume pentru creșcerea orfanilor, și noului institut compus din patru clase primare, și lăsat tot sub conducerea dlui și a dnei Davila, i se dete numele de „Asilul Elena Dómna“ pe care il păstrăză și astăđi.

Aşa dară „Asilul Elena Dómna“ la început eră un institut numai de patru clase primare (elementare) pentru copile și copii găsiți. Instrucțiunea ce se da însă acestor orfani nevinovați și nenorociți în patru clase primare, eră departe de a fi indostulătoare pentru asigurarea existenței lor în viitor și pentru a formă dintr'ênșii niște membrii folositori Societății, în care aveau să trăiescă.

Astăzi pentru copii orfani există în institut cu totul deosebit în comuna Panteleimon, lângă București, cunoscut sub numele de „Orfelinatul Panteleimon“.

Er „Asilul Elena Dómna“ destinat numai pentru fete, aședat într'un local nou și măreț, în mijlocul unui parc frumos și spațios, aprópe de palatul domnesc dela Cotroceni (la marginea apusană a Bucureștilor) pe lângă clasele primare, mai are astăzi următoarele cursuri secundare: 1) un curs normal (preparandial) de șese clase, de unde ese pe fie-care an un numer considerabil de institutóre, bine preparate pentru școlele primare de fete din comunele urbane; 2) un alt curs pedagogic cu trei ani, destinat pentru a formă institutóre, pe séma școlilor de fetițe din comunele rurale; 3) școla profesională, unde pe lângă străvechile industrii casnice românesce, se mai învétă și alte lucruri de mână, ca florăria artificială, fabricarea coșurilor etc. Aici se confecționéză cele mai frumoșe costumuri naționale; 4) Școla de țesut „Regina Elisabeta“ unde se țese cu resboie perfecționate de sistemul cel mai nou, o mare cantitate de diferite soiuri de pânză, din care cea mai mare parte se vinde și se folosește pentru trebuințele armatei, a spitalurilor din București, etc. 5) Secțiunea pentru musică, desen și pictură, cunoscută sub nume de „Ateneul Elisabeta“, care a ajuns astăzi a concură chiar cu școla de bele-arte din București și a scos la ivelă dintre elevele de până acum câteva talente distinse parte în musică, parte pe tere-nul desenului și al picturei, talente ce promit a produce în viitor opere de o adevărată valóre artistică. Aceste sânt secțiunile principale ce se află de presinte concentrate în „Asilul Elena Dómna“, pe lângă clasele primare.

După terminarea celor patru clase primare, fie-care elevă este aședată (pentru a-și urmă mai departe studiile) în secțiunile care i convin mai mult, pentru cari are mai mare talent și mai multe dispozițiuni naturale.

Afară de obiectele ordinare de studiu ale diferitelor secțiuni, fie-care elevă este obligată a se perfecționă și în arta menagiului (bucătărie). Tótă îmbrăcăminte fetei, și așternutul, se lucréză de eleve în atelierul institutului. La diferite ocațiuni solemne se arangeză în institut concerte și se dau reprezentații teatrale de cătră elevele mai distinse în arta musicală și declamatorică; la aceste reprezentațiuni asistă une-ori și M. L. regele și regina, care împreună cu publicul numeros se departă în totdeuna mulțumiți și încantați.

Numerul elevelor în anul trecut a fost 360, esimp însă peste 400 de eleve locuesc în acest institut, primindu-și într'ensul hrana trupescă și sufletescă. Concurența este așa de mare la începutul fie-cărui an școlar, încât nici a patra parte dintre concurențe nu pot fi admise, din cauza că nu mai este loc în institut. — Cea mai mare parte dintre eleve sânt orfane și se cresc gratuit, dar se află multe și din familii cu stare (70), care sânt primite și crescute aici pentru plată. Copile sărace și bogate, orfane și cu părinți — din București și din mai tóte districtele României, ba chiar și din Macedonia și Transilvania etc. forméză aici o mică republică, unde domnesce egalitatea perfectă, unde prin zel și muncă, tóte se prepară de o potrivă pentru a-și puté implini cu timpul, ca mame de familie și ca in-

stitutóre, frumoșa misiune ce le așteptă în viitor: regenerarea prin educațiune și instrucțiune a némului românesc; și nici una — afară de cele cu părinți — nu se eliberéză din institut, până ce nu au ajuns a-și vedé esistența asigurată, fie prin căsătorie, fie prin ocuparea vre-unui post de institutóre, etc.

Etă, unde a ajuns „Asilul Elena Dómna“ sub conducerea neobositului și marelui patriot Carol Davila, și sub patronagiul M. Sale regina Elisabeta!

Îmbunătățiri se fac încă și acuma mereu, astfel ca se nu vorbesc de altele, la secțiunea pentru desen și pictură (Ateneul Elisabeta) s'au introdus în anul școlar espirat doue obiecte de studiu cu totul noi și pe cât de frumoșe, pe atât de importante și de practice: anume xilografia și pictura pe porțelan.

Er în viitor, după cum am aflat, cursul pedagogic de trei ani se va mai spori cu un an, înființându-se pe lângă dēnsul și clasa a patra, pentru ca învétătoarele, ce se vor trimite din acest institut pe la școlele rurale de fetițe, să fie în stare a-și indeplini cu atât mai esact frumoșa lor misiune. C'un cuvânt nu se cruță nici o ostenelă și nici o cheltuielă din partea conducătorilor acestui institut, pentru ca el să merite din și in și mai mult frumoșul titlu de „Institut-model“ ce și-a căștigat, și să se arate, prin rezultatele ce produce, din și in și mai demn de afecțiunea și ingrigirile innaltei persóne sub al cărei patronagi se află.

Și regina care a sciut să-și pricépă atât de bine innalta chemare ce i-a incredințat providența în momentul, când a pus-o pe tronul acestei țeri, regina, care a sciut să-și căștige în măsură atât de mare iubirea Românilor prin laptele sale demne de o suverană: din când în când se lapedă de titlurile și de pompa mării sale lumesci și se coboră de pe tronul ei inalt, pentru a se înnalța cu atât mai sus, într-o lume ideală, creată de ea însași, în lumea poeziei. Aici ea nu mai este regină, ci ni se presentă în forma unei simple femei, care pórta în pept aceleași suferințe ca și noi, și nutresce în sin aceleași dorințe ce încaldesc și inimile noastre.

Și acésta femeie, care ne încantă prin accentele lirei sale duióse, și ne transportă într'o lume ideală, se numesce Carmen Sylva. Femeia și poeta Carmen Sylva aduce însă mai aprópe de noi pe regina Elisabeta și descoperindu-ne de amēnntul tainele, durerea și dorințele sufletului ei, ne face să o cunósem mai bine și prin urmare să o iubim și să o prețuim cu atât mai mult.

Faptul că Musa ei ne vorbesce într'o limbă, pe care nu toți românii o pricep, nu póté să micșoreze în ochii noștri valórea operelor sale. Limba este numai un vestmēt al cugetărilor, și cugetările remân aceleași în ori și ce limbă ar fi ele esprimate.

Apoi scrierile „Rumänische Dichtungen, deutsch von Carmen Sylva“ (Poesii românesce, traduse în limba germână de Carmen Sylva) și „Pälesch-Märchen. aus Carmen Sylvas Königreich“ (Poveștile Peleşului din regatul poetei Carmen Sylva), ne arată în de ajuns iubirea și viul interes ce M. S. regina Elisabeta nutresce și ca poetă pentru noua sa patrie. În cea dintéiu, traducēnd în limba germână mai multe dintre operile poetei V. Alecsandri, D. Bolintinean, M. Eminescu etc. face cunoscut în ochii străinilor geniul poeziei românesce; er în „Poveștile Peleşului“ descriind în mod poetic munții, stâncile și păraele din pregiurul Sinaiei și din alte părți ale României, face pe cetitori să cunóscă frumoșele și minunile mai insemnate ale țării și se află pe pământul țării noastre. Pentru aceste scrieri innalta autóre caută a deșteptă în ochii străinilor pentru poporul român și pentru țera sa patrie a fost atata timp necunoscută și ignorată de poezia mai ci-

vilisate ale Europei. Și în modul acesta noi credem că poeta Carmen Sylva aduce mai mari și mai prețioase servicii țării sale României, decât în cazul, când ar scrie românește.

Operile ei au și atras atențiunea cercurilor literare din străinătate. Dovadă despre aceasta este și importanțul studiu mai sus menționat și apărut de curând în revista lunară „Unsere Zeit“ din Lipsca sub titlul, care se vede în fruntea acestor rânduri. Prin serioșitatea și profunzimea cu care este scris, articolul dlui Rudolf de Gottschall merită să fie cunoscut de toți românii, pe cari îi interesează măcar cât de puțin activitatea literară poetei de pe tronul României. Și pentru ca să aibă ocașiune a-l cunoște și aceia, care nu pot să-l citească în original (și care n'au cetit pōte încă nimic până acum nici din scrierile eșite la lumină sub numele de Carmen Sylva), am tradus în românește acel articol și îl las să urmeze mai la vale împreună cu fragmentele de versuri ce autorul reproduce ici coala din scrierile poetei, și pe care le-am tradus asemenea în versuri, încercându-me (de și nu în tot locul, dar la cea mai mare parte) a păștră și arătă nu numai cugetările, ci tot odată și forma versului, în care sânt ele exprimate în original.

Căci în acel studiu ni se arată prin numeroase exemple, că poeta Carmen Sylva nu este numai o simplă diletantă, ci se bucură dela natură de un adevărat talent poetic.

Dar să lăsăm, ca să vorbescă însuși autorul aceluia articol :

*

„Când femei de pozițiune înaltă și distinsă scot poezii la lumină, opiniunea publică este foarte înclinată a vorbi despre „diletantism“. Lui Platen nu-i venia la sorotela, ca un poet să mērgă dimineața cu acte la tribunal și seara să urce Heliconul; cu atât mai puțin ar fi știut să prețuiască ocașionala încercare a Heliconului din partea acelor femei, care au o datorie mai înaltă de implinit. Și decât aceste femei sânt menite încă a purtă grige de binele unei țeri întregi, precum aceasta este adevărată chemare a femeilor încoronate : poetul conte în acest cas ar fi fost cu mult mai aspru în judecata sa. Cum ar putē o femeie, a cărei viață este reclamată din toate părțile de atâtea interese mari, să trăiească pentru poezie? Căci aceasta o cere comitele Platen dela cei ce doresc să producă ceva nemuritor pe terenul poeziei.

Opiniunea publică este nefavorabilă pentru poeziile capetelor încoronate încă și din alt punct de vedere : este adevărat înclinată chiar în laudele critice și a nu vedē altă decât un fel de lingușire personală. Și într'adevăr, decât e vorbă de diletantism, apoi în fond diletantismul din palatele regesci nu e mai bun cu nimic de cât ori care altul.

Dar cu toate observările și numeroșele indicii ce ne dă în această privință chiar marele Goethe, nici odată nu va fi ușor de a urmări și cunoște diletantismul în costumurile sale atât de variate : căci mulțimea acelor observări este așa de complicată, în cât la întrebunțarea lor practică mintea noastră se incurcă de tot. Cel mai lămurit ni se pare distichonul seu din Dioscurii dela Weimar.

Un mic vers decât-ți succede într'o limbă cultivată,
Care cântă ea în locu-ți : te și crești poet îndată?

De aici, decât împreună notele singuratiche într'o imagine comună, ese la ivelă adevărată opiniune a lui Goethe. Densul combate adevărat lipsa de modestie a diletantismului, care se nutrește numai cu reminiscențe dintr'o limba poetică, cultă și bogată, și se manifestă prin ușu-

rința unei forme corecte, mecanice; nu vorbește de claritatea la care ajunge cu deosebire diletantismul, care caută poezia numai în mecanism, de unde e în stare a-și fabrică operele cu o iuțelă industrială. „Toți diletanții sânt plagiatori, ei risipesc și descompun originalul în frase și în idei, pe care le imită și mai muțeză, ca să se acopere cu ele propria lor goliciune. Astfel limba lor este încărcată până dincolo cu frase și forme străine adunate și cărpite la un loc, care însă nu spun mai nimic“.

Poeții noștri mari sânt dar de acord într'a căută diletantismul în cerșitoria de frase plagate și în neteșirea și poleirea esteriōră a formei, care este întocmită după anumite modeluri. Ceea ce caracterizează în adevăr diletantismul, este lipsa de idei proprii, lipsa unui mod original de a vedē și cugetă, care să știe a-și alcătui și forma poetică într'un mod cu totul original. Lipsesce din operele diletanților acea aromă specială a unei însușiri nespuse, care este chiar secretul talentului, și cu atât mai mult încă al geniului poetic.

Decă cu această măsură ne vom apropiă de poemele unei înalte poete, despre care s'a vorbit mult în anii din urmă, înțelegem aci pe regina României, care sub nume de Carmen Sylva a scos la lumină o serie de poeme, apoi va trebui să respingem toate acușările ce se fac diletantismului, căci aci avem fără îndoieală de a face cu un adevărat talent, și lupta sa cu niște forme până acum neusitate, ba une-ori destul de dificile, ne arată în deajuns, că talentul acesta nu se mărginesce numai la imitarea iscusită a unor anumite modeluri, ci tinde spre originalitate, care isvorește din adâncul sufletului, care se revērsă adesea ca un torent de munte, fără ca undele sale spumegătore să-și găsească o albie regulată. Acesta nu este diletantism; diletantismul profesază un fel de canalizare poetică. El tinde numai spre genurile mai grațioșe și mai ușurele ale poeziei, de ore-ce știe bine, că aripel sale, care sânt numai de cēră, ca și aripel lui Icar, se vor topi, cu atât mai repede, cu cât va cercă să sbōre mai sus.

Carmen Sylva iubescē indrezețele bravure ale poeziei mai înalte; avēntul puternic al odelor și imnelor nu-i este necunoscut. O privire mai de aproape a poemelor sale ne va arătă, că densa, de și este regină, nu e diletantă, ci o adevărată poetă.

(Va urmă.)

Petru Dulfu.

Sē pot întinde . . .

Sē pot întinde mâna s'o pun pe fruntea ta,
Incelul la o parte șuvițele le-aș da,
Senină să rămâie, curată ca un crin,
Icōnă de iubire la care să me 'nchin.

Dar tu ca un lucēfer departe strălucesci,
Abiă câte o clipă în cale-mi te ivesci;
Apoi dispaři și 'n urmă rămâi în gāndul meu
Vedenie iubită, la care me 'nchin cu !

Veronica Micle.

Stefan Rareș.

— Dramă istorică în 4 acte și 10 tablouri. —

(Urmare.)

STEFAN : Este el bogat, având cel puțin a de cea parte din Moldova?

CATERINA : Este iubitul meu.

STEFAN : Este el mare, fiu de boer, om cunoscut de Moldova? Căci decă ar avé toate acestea, eu l'aș pute întrece.

CATERINA : Este iubitul meu.

STEFAN : Dar pentru numele lui Dumnezeu, cine este el?

CATERINA : Decă ești de prin aceste locuri, atunci trebuie să fi auzit vorbindu-se despre dânsul. Este frumos, este viteaz, pentru mine este cel dintâu și cel mai scump moldovean. Este Costin Troțușan.

STEFAN : Costin! . . . A! ce mai lucru!

CATERINA : Să nu ții nici o vorbă de rău de dânsul, căci nu te voi ascultă . . . Dar dta răspunde-mi, cine ești, ca să te crești mai de preț decât dânsul?

STEFAN : Cine sânt eu? Sânt acela ce te iubesc și când cineva iubesc cu infocare, nu trebuie să-l întreb cine este? Să-i cercetezi numai inima și este de ajuns.

CATERINA : Pentru mine nu ești mai mult decât un necunoscut.

STEFAN : Așa este. Dar pot fi mai bogat, mai de nem și mai puternic decât Costin Troțușan.

CATERINA : Poți. Dar nu cred să me poți face mai fericită, decât m'ar pute el face,

STEFAN : O crești?

SLUGA : Boerul!

STEFAN : Pe unde pot plecă să nu întâlnesc pe fratele dtale? Tot ce o să te rog, nu-i spune nimic și nu me uită! Cătră Cosma: Am pătit-o! Cunoști alta esire?

COSMA : Da.

CATERINA : Puteți a mai sta. Frate-meu este un om foarte bun. Decă îl cunoșteți, atâta mai bine; decă nu, veți face acum cunoștință.

STEFAN a parte: Nu pré imi vine la socotélă. Caterinei: Acum nu cred tocmai nimerit timpul. Ne vom mai vedé. (*Ese cu Cosma.*)

SCENA VI.

CATERINA și SANDA.

CATERINA : Ce va mai fi și acesta, mamă Sando? Cunoști pe acesti ómeni? Ce are să ții frate-meu când va află?

SANDA : Trebuie să fie un fecior de ómeni cum se cade.

CATERINA : Așa s'ar păré; dar să vie tam ni sam în casa omului, se impotrivesce foarte mult cu ceea ce crești.

SANDA : Ori cum, e bine să ascundem de fratele dtale acesta întâmplare.

CATERINA : Etă-1! . . . Dar să luăm măsuri pe fiitor a nu se mai întâmplă una ca acesta. (*Moțoc intră.*)

SCENA VII.

MOȚOC, SANDA, CATERINA.

MOȚOC : A plecat Costin?

CATERINA : Da.

MOȚOC : Ce fel! . . . Credeam ca să-l gădesc tot aici.

CATERINA : Dar și eu credeam, că te vei întorce mai târziu, ca după obicei. Asta séră avurăm noroc ca să vii mai de vreme.

MOȚOC : Am isprăvit ce aveam de lucru și etă-me lângă voi. Alt cineva n'a mai venit?

CATERINA : Alt cineva? . . . Dar cine? . . . Nu! . . . Și de ce asta întrebare? . . . Nu cumva?

MOȚOC : He! e de datoría mea ca să știu. Voi sânteti niște femei, multe se pot întâmplă. Știi cât te iubesc și țin la tine, scumpa mea surióră, și trebuie să-mi dai dreptate, ca să me ingrimesc atâta. Tu ești o copilă, eu sânt fratele teu; părintele nostru nu mai este, eu îți sânt ca și tată. Numele de Moțoc este cunoscut în Moldova și acest nume trebuie să fie vrednic și fără petă . . . Când vei fi la casa ta, grigea mea se va mai împușină, căci atunci vei fi sub un alt protector.

CATERINA : Fratele meu, dar toate câte imi spui me pun pe gânduri . . . De când și prin ce întâmplare s'a incubat în sufletu-ți aceste grigi sinistre?

MOȚOC : Nu e nevoie ca să le știu. Ci numai luați aminte, arétați-ve mai puțin prin lume; țiiu băgați bine de sémă cine vine, s'era incuieți porțile și ușile de vreme! E bine așa, nu strică. Și ori ce s'ar întâmplă, nu ascundeți nimic de mine!

CATERINA : Atunci cată să-ți mărturisesc, c'un cés mai nainte . . .

MOȚOC : Ce?

CATERINA : În lipsă-ți a fost un străin aici . . .

MOȚOC : Un străin . . . a fost . . . nu glumesci?

CATERINA : Da.

MOȚOC : Ce fel de om?

CATERINA : La stătura de mioloc.

MOȚOC : Bine făcut, ócheș și cu p'urul creț?

CATERINA : Așa.

MOȚOC : C'un glas dulce, dar amestecător?

CATERINA : Așa.

MOȚOC : Și la ce a venit, ce-a vorbit, ce ți-a țiiș?

CATERINA : Mi-a . . . Mi-a spus, că me iubesc.

MOȚOC : Vai! sântem perduți! . . . Și ce ai respuns?

CATERINA : Aceea ce se cuvine unui necunoscut. . . . Dar cum, pentru ce sântem perduți? . . . I-am respins cuvintele, spuindu-i, că în curénd voi fi soția lui Costin Troțușan.

MOȚOC : I-ai spus acesta? . . . Nenorocito, te-ai perdut și pe tine și pe el . . . Dumnezeuule, scapă-ne din primejdie!

CATERINA : Me 'nfiorezi . . . Cine a fost el?

MOȚOC : Me 'ntrebi cine a fost? . . . A fost Stefan vodă.

CATERINA : El! . . . Stefan! . . . Gróza Moldovii! (*Cortina cade.*)

Actul II.

TABLOUL III.

(*O cameră la Moțoc.*)

SCENA I.

MOȚOC și COSTIN.

MOȚOC : Zedarnic imi frământ capul, nu ved nici o alta scăpare, nici una mai propice, decât să fugiți améndoii și tu și Caterina.

COSTIN : Cum să părăsim Moldova?

MOȚOC : Siliți de nevoie. Trebuința cere. Altminteri viéta ta este în primejdie.

COSTIN : Dar ce vei face rămânénd în urmă? Nu te temi de resbunarea lui?

Mica artistă.

MOTOC: Una din doue: séu il voi induplecă și vom fi tot prieteni séu imi voi perde capul.

COSTIN: Cutremură-te și apoi cugetă de a mai fi cu densa aceea ce ai fost până acum.

MOTOC: Intemple-se ce se va întemplă, uit totul pe lângă fericirea ta și a surorii mele! Me voi téri ca un șerpe, il voi linguși, i voi cere ertare, i voi face toate slujbele ce-mi va cere. Și apoi cred, că de nu veți mai fi voi aci, va încetă să mai urmărescă aceea ce urmăria. Aceea ce a făcut, nu a făcut pe fată; el crede că nu știu eu și me voi silii pe cât pot ca să me arēt astfel. De va pofti ca să mai cate pe Caterina, i va găsi urmele.

COSTIN: Și te faci a nu cunose pe Stefan. Dar nu va înțelege el tot? nu va înțelege, că tu ai mijlocit la fuga noastră? — și atunci la ce te poți aștepta?

MOTOC: Me voi justifica. Séu voi spune, că ați dosit fără scirea mea, séu voi arētă că alte interese v'au povățuit a ve depărtă din țeră. Voi face după cum voi crede mai nimerit.

COSTIN: Depărtéză mai bine asemenea nădejdi și să plecăm cu toții in pribegie până ce vor veni timpuri mai fericite!

MOTOC: Așă e, dar pentru mine nu vĕd atâta nevoe ca să las Moldova. Nu-mi vine, căci pōte să-i fiu trebuincios și folositor. Să las țera mea și să me duc in altă țeră ca fugar! Știu că am puté să dăm mâna cu stolnicul Petrea ca să restornăm pe acest tiran, dar eu nu me pot invoii nici cu acela.

COSTIN: Și cu toate acestea trebuie să mergi.

MOTOC: Atunci bine, fie și așă! Să nu perdem timpul! Mergi a te pregăti, pune-ți trebile la cale, ia cu tine tot ce ai mai scump și toți banii câți i ai și vino, vino cât mai iute și cu ingrigire! Pe de altă parte, eu voi face asemenea. Să nu lăsăm vreme tiranului a luă alte mesuri.

COSTIN: Me duc, indată voi fi indĕrēt. (Ese)

(Va urmă.)

N. V. Scurtescu.

Căderea frunzelor.

(După Millevoye.)

ămēntul s'a îngălbinit
De frunzele pe el picate,
Ēr vesela priveghitōre
S'a dus in locuri depărtate.
In crēnguri nu-i nici un mister,
Precum eră odată 'n umbră;
D'abiă se vede-un tiner palid
Muncit le-o cugetare sumbră,
Pășind incet și gânditor —
Cu fruntea 'n jos de chin brăzdată,
Pădurea scumpă tinereții
O mai străbate încă-odată.
„ . . . Pădure scumpă ce iubesc,
Te las de-acum cu sănătate,
Eu vĕd in fie-care frunză
Ce cade jos — un semn de mōrte.
Oracole-al lui Epidor,
Mi-ai đis: privirea ta curată
Va mai vedē frunza cădēnd,
Dar pentru cea din urmă dată;
Ēr chiparosul impregiur —
Cu fruntea 'ntōrsă spre mormēnt —
Va sta mai palid de cât frunza

Ce cade 'n valuri la pământ . . .
Și inaintea vișei, care
Plantată stă pe cōsta 'ntinsă,
Ș-a erbii, ce 'n covor s'așterne
In valea de-orizont cuprinsă,
Juneșea și se va uscă . . .
Ah! și eu mor in flōrea vieții,
Căci vĕnturile 'ntunecōse
Bătură 'n câmpul tinereții!
O umbră fu copilăria
Și s'a trecut cum umbra trece!
Dar ađi când mōrtea me privesce,
De ce să am inima rece?
Cađi frunză efemeră, cađi!
Ascunde drumul mamei mele,
Astupă ochilor vederea
Și ceriu 'n podobit de stele;
Ascunde locul unde mîne
Voiu fi schimbat in trup de cĕră,
Ș astupă dorul raeu ferbinte
Ce arde 'n inimă-mi cu pară

Dar in pădurea solitară
Venii va ore despletită
Amanta mea ca să consōle,
Prin plāns, o umbră părăsită?'

Đicēnd s'a dus prin crēngul jalnic
Și nu s'a mai intors din cale . . .
Cu frunza cea din urmă-odată
Ș'a pus sfirșit đilelor sale.
Sub un stejar să-i facem grōpa . . .
Dar unde este-a sa amantă?
Venit-a ea să viziteze
Vr'odată pĕtră izolată?
Nul nimeni n'a remas in urmă
Să plāngă pe-un bĕt trecĕtor
Ș-a mauzoleului tăcere
D'abiă o tulbură-un păstor.

Ioan N. Roman.

Despre importanța studiului botanic.

Influența vegetațiunilor asupra dezvoltării vieții animalice și asupra dezvoltării civilizațiunii omenesce.

VI.

Nu neînsemnată este influența plantelor asupra tuturor condițiilor meteorologice la cari este supus unui ținut in decursul unui an și in deosebi asupra climei unui ținut.

Dintre toate fenomenele meteorologice, despre cari ne invĕtă meteorologia, plōia este la compunerea unui climat fenomenul cel mai important. Plōia insē nu-i nimică alta, decât un abor condensat, ce se află in atmosferă eshalat parte de plante parte de pământul umed.

Plantele transpiră in timpul, cât se află seva séu sucui lor in circulațiune prin organele lor neinterupt o însemnată cantitate de abor de apă. Un singur individ de flōrea sōrelui (Helianthus anus) de 1 metru in-nălțime s'a constatat cumcă respiră in 24 cēsuri circa 2 chilograme de apă. Câtă apă trebuie să se transpire un arbore din pădurile nōstre, dară apoi o pădure in-trĕgă séu suma tuturor vegetațiunilor unui ținut! Este lucru firesc cumcă cu cât plantele sūnt mai mari și mai avute in frunđe, cu atâta transpiră și abori mai

mulți; de aceea pădurile produc cantități de abori cu mult mai mari decât celelalte plante.

Cât de admirabil este arangiată economia naturii?

Ploile se strecoră prin straturile pământului până la rădăcini și solvind substanțele umoase, duc alimentele de lipsă plantelor, ér acestea transpiră in schimb abori de apă, cari se transformă la rândul lor éră in meteore apoase.

Etă și aci importanța influinței plantelor.

Din cercetările făcute mai de aproape asupra influinței ce o au plantele și in special pădurile asupra cliimei, s'a constatat cumcă norii se forméză cu mult mai ușor acolo, unde se află păduri estinse, decât acolo unde pământul este gol și cumcă norii formați deasupra pădurilor și a riturilor avute in vegetațiune dispar când ajung la câmpii sterile.

Di Erbermayer din Aschaffenburg ne dá următoarele rezultate in privința influinței pădurilor, asupra aerului, a pământului (solului), a cliimei și in urmă asupra sănătății.*

In acele locuri unde se află păduri, temperatura medie a pământului este cu mult mai mică, decât in acele ținuturi, unde pădurile lipsesc și anume cu un mediu de 0.5°, adecă vèra cu 3.0° éră érna cu 0.0°. Asemenea influințéză pădurea și asupra temperaturii aerului, inșé numai cu o intensitate de jumătate, pentru că temperatura medie anuală din pădure este numai 0.75°, va sé ăică cu 0.25° mai mică decât in locuri lipsite de pădure.

Pădurile influințéză asupra temperaturii aerului cu deosebire in timp de vèră, pe când in timp de érna numai fórte puțin. Inșé cu deosebire temperatura de nópte este de regulă mai mică, decât afară de pădure; de aceea in pădure nici nu bruméză nici nu inghiață in timp de primăvèră precum sé intèmplă in locuri fără pădure.

Clima de pădure mai are insemnătate, pentru că impedeacă escesele de temperatură, adecă nu permite nici sé fie vèra căldură pré mare nici érna frig pré mare. Temperatura din ținuturi silvanale se apropie mult de temperatura insulelor și de cea dela țărmurii mărilor.

Sciința a ajuns a constată, cumcă cu cât nisuiam mai sus pe munți, cu atăta decresce temperatura. Dară acolo, unde munții sânt acoperiți cu pădure, decrescerea acésta este cu mult mai mică, decât in munții cei goli.

Am vèđut mai sus cumcă frunzele transpiră cantități mari de abori, este dară o urmare firească ca aerul din păduri sé fie cu mult mai încărcat și mai avut in abori de apă, sé fie cu mult mai umed. De aci se esplică influința pădurilor asupra celui mai insemnat fenomen meteorologic, ce se numesce plóie. De órăce frunzele arborilor numai in timpul verei au funcțiunea transpirațiunii, influința pădurilor se simțesce numai vèra.

S'a constatat mai departe, cumcă variațiunile umedei aerului in pădure sânt mult mai mici, decât afară de pădure. Acolo unde sânt păduri multe, nici odată nu este secetă, pământul nu suferé de arșița sórelui, este neintrerupt și destul de umed. Acolo unde sânt păduri, sânt și ploii mai dese și mai blande.

O țărá lipsită de pădure póte fi espusă la seceta cea mai mare, ma chiar la fómete. Un exemplu de acésta natură am avut in anii 1877 și 1878 in China, care avú a suferi o fómete teribilă din lipsa de ploii și acestea din lipsa totală de păduri.*

* Erbermayer, Niederrheinische Sitzungsberichte 1873—1879.

** P. Wilhelm Sidler: Zur Entwicklungsgeschichte der modernen Meteorologie pag. 29.

Pe la mijlocul sutei a XVIII-a se aflau in Egiptul de sus încă dese ploii, inșé decând au început Arabii a devastă pădurile mărginașe cu Nilul; ploile au încetat și câmpiile au devenit uscate. Și din contra, astăzi plóuă in ținutul Alexandriei, decând Mehemed Ali a început a plantă mulțime de arbori de bumbac (*Gossypium arboreum* L.) câte 30—40 de ăile la an, ma érna plóuă, altă-dată câte 5—6 ăile după olaltă, pe când pe timpul expediției lui Napoleon n'a ploat din novembre 1798 până la finea lui august 1799, adecă 10 luni, decât numai o singură dată și și atunci numai o jumătate de cés.*

Dar astfel de fenomene s'au ivit și in Europa. Astfel aflăm in districtul La Bocage din Vendée. Până când a avut acest ținut păduri, a avut și apă din abundență; inșé dela 1808 au început a se devastă pădurile și de atunci au început a fi lipsite și arăturile și fântănele de apă.

Ținutul spre sud dela Constantine éră odată atât de fructifer, cât éră in stare sé alimenteze Roma și Italia intrégă. Astăzi inșé domnesce cea mai mare secetă. Causa acestei schimbări radicale a fost devastarea pădurilor prin Arabi, cari au cucerit acest ținut pe la începutul sutei a VIII-a. Urmarea devastării a fost lipsa de apă și sterilitatea. După ce Algeria a fost cucerită prin Franceși, réul s'a inmulțit și mai tare. Dênșii au ars și ultimul rest de pădure, pentru ca sé inmulțescă pământul de arat. Urmarea a fost cumcă ploile au fost tot mai rari, dar și când au căđut a fost mai mult torențiali și așa numitele rupturi de nori, cari au spélat tot pământul roditoriu.*

Și ca sé cunoșcem importanța pădurilor și relele ce urméză din devastarea lor nu trebuie sé mergem la China, pentru că este destul sé privim surupăturile cele multe, esundările, ce se intèmplă in tot anul in diferitele țèri ale Europei. Sé ne aducem aminte de esundările ce s'au intèmplat in acest an prin țèrile din Alpi cari au causat atâtea nenorociri și atâte pagube.

Și decă se cercetéză după cauzele surupăturilor, ce se află atât de des pe văile nóstre precum și a esundărilor de ape, se constată, cumcă cauza adevérată a tuturor acestora este lipsa de păduri.

Decă o cóstă este acoperită cu arbori, rădăcinile acestora se impletesc intre sine și forméză o rețea, care dá solului respectiv o insemnată soliditate și resistință. Ramii și frunzele arborilor impedeacă căđerea pré rápede a plóiei și astfel se scutesce pământul fructifer, încât nu póte fi mánat séu dus de apă. Dar un pământ cu pădure este in stare sé primescă o cantitate mai mare de apă atunci când sânt ploii torențiale, decât pământul fără păduri. Acésta apă alimentéză straturile mai afunde atunci când dá o secetă. Astfel locurile cu pădure devin niște reservoirs pentru vremile secetóse. Pământul fără pădure este lipsit de acésta ănsușire.

Despoporarea pământului de păduri aduce cu sine imputinarea apei din isvóre și scăderea stării normale a apelor de riuri, pe când de altă parte se inmulțesc esundările infricoșate. Multe ținuturi in floritóre s'au schimbat in deșerturi numai in urma devastărilor de pădure, pentru că devenind toride, nu s'au mai putut cultivá. Astfel cedrii cei vestiți ai Libanonului (*Larix*, *Cedrus*, Mill) au dispărut până la câteva esemplare. In cercarea de a cultivá din nou păduri a remas fără nici un rezultat.

Asemenea suferé: Grecia, Italia, Dalmația și Spania din causă că s'au devastat pădurile și nu le pot cultivá din nou in cantitatea necesariă. Asemene vor

* Poggendorf Annalen XXXVIII.

* Dr. Johann Müller, Kosmische Physik, Braunschweig 1872, p. 667.

suferi și ținuturile noastre decât nu se va sistă devastarea cum se continuă în multe părți. Tot din această cauză a urmat și urmază căldura cea mare, ba de multe ori toridă ce se află în țările dela sudul Europei și frigul cel mare din țările reci ale nordului.

Etă dară și din acestea însemnătatea pădurilor, a cunoșterii și studiării importanței lor și tristele urmări ce le aduc cu sine devastările de păduri. Etă necesitatea studiului botanic.

Dar pădurile influințază și deadreptul asupra omului și anume din punct de vedere igienic.

În suta noastră, la a. 1839, a descoperit mai întei Schönbein* în aerul atmosferic un gaz nou de un miros particular numit ozon, carele astăzi a devenit obiect pentru studiile meteorologice. Acest gaz se găsește cu deosebire atunci, când aerul atmosferic este încărcat cu abori de apă, apoi aborii de apă, este cunoscut cumcă se află în abundență mai mare în aerul din păduri și din apropierea acestora, prin urmare ozonul încă se află mai des și în cantitate mai mare prin păduri și în apropierea acestora.

O școlă de medici susține cumcă acest gaz influințază în mod nefavoritor asupra sănătății omului. Însă pozitiv nu este constatat în știința medicală. Când acesta se va afla în poziția să pronunțe ultimul ei cuvânt în privința influinței ozonului, se va constată deodată și influința pădurii din acest punct de vedere asupra omului, fie aceea influință favoritoare fie nefavoritoare.

(Încheierea va urmă.)

Dr. A. P. Alexi.

Studii limbistice

— O sută de etimologii revindecate. —

(Urmare.)

86) *Inșelă*. Cuvântul „inșelă” însemnă: a) equo sellam imponere lat.; seller fr.; satteln germ.; b) decipere, fraudare, fallere lat.; tromper, frauder, decevoir fr., betrügen, tauschen germ.

Dl Miklosich: *Lexicon palaeoslovenico-graeco-latium*, Vindobonae 1861—65 pag. 386 deduce cuvântul „inșelă”: fraudare, decipere lat., dela paleoslovenicul „mšelj” (müšelj): turpis quaestus lat., adecă: căstig neonorabil; „mšelj”: lucrum, materia lat., va să dăcă folos, materia; combinând și pe rus. „mšelj”: usura. Tot dl Miklosich: *Beiträge zur Lautlehre der rumunischen Dialecte*, Wien 1882 vocalismus III pag. 17 dăcă cumcă „inșelă” ar stă pentru „mșelă” și apoi prin metatesa lui „mš” în „mš” s’a născut în urma „in”. Aceste sânt ne mai audite și nepomenite teorii și învătăuri. Și de aci se documenteză, cumcă dl Miklosich este tare preocupat de slavizarea limbei românesce.

Dl Cihac: *Dict. etym. daco-romane, éléments slaves* etc. pag. 148 urmând lui Miklosich derivază și el cuvântul „inșelă” din aceleași elemente slave, adaugând încă pe boem. „šalati” și „ošalati”: tromper, duper fr.; tauschen, prellen germ.; verbul „šalati” derivază dela „sal”: täuschung, betrug germ. Dl Cihac nici nu aduce aminte în dicționarul seu etimologic: cumcă în limba română există și verbul „inșelă”: equo sellam imponere lat., seller fr., satteln germ., ci sub cuvântul „șe” produce numai „inșeuez”, măcar că s’a putut despre verbul „inșelă” convinge încă și din dicționarul de Buda din 1825, cărui secundeză secundeză și graiul bănățenesc. Se vede cumcă dlui cu tendință a lăsat afară

verbul „inșelă” din dicționarul seu, ca să scape de etimologia cea adevărată a cuvântului, pe care indegeteză chiar acest cuvânt.

Etimologia dlui Miklosich și Cihac este cu totul falsă, pentru că etimologiei paleoslovenice și ruse stă nu numai forma, ci și conceptul cuvântului în contră, eră etimologia boemescă este numai o dinamică omogenă desvoltare în diferite rădăcini.

Dicționarul de Buda din 1825, precum și dicționarul Academiei române de Laurian și Massim, derivază cuvântul „inșelă”: defraudere, decipere lat., dela „inșelă”: sellam equo imponere lat., seller fr., seller germ., și acesta este etimologia cea adevărată, despă care tot Românul care pricepe geniul limbei românesce pôte da deslucire. În limbele romane și în dialectele lor este forțe lătit cuvântul „in-sellare” compus din prepușețiunea „in” și „sella” pentru „inșelă”: a pune șeua pe cal. Așă aflăm: „ensillar” span., „ensellar” catal., „ensellar” și „encellar” prov., „inseddai” (pro insellai) sardin., „inslă” romagn., „insellar” genov., „insiddari” (pro insillari) sicil.; mai de parte în latinitatea evului de mijloc aflăm, anume în Du Cange: *Glossarium mediae et infimae latinitatis*, Parisiis 1840—1850 tom. III pag. 849 și în Diefenbach: *Glossarium latino-germanicum mediae et infimae aetatis*, Francofurti 1857 pag. 300 stă „insellare”, „ensellar” și „encellar” pentru: sella equum instruere lat. De aci se documenteză, cumcă numai limba italiană cea cultă, precum și cea francesă nu poșed cuvântul „inșelă” compus din prepușețiunea „in” și din „seua”, ci au numai simplu „sellare” ital. și „seller” fr.

În limba spaniolă „ensillar” însemnă nu numai: a înșelă calul, ci și a pune pe cineva sub papuci său pantofle — și aci este evidentă semnificațiunea cuvântului românesc. Pe românii înțeles figurat se află și în alte cuvinte ale limbei românesce, d. e.: „a înșelă pe cineva”, seu „a potcovi pe cineva” încă însemnă: a înșelă pe cineva; decipere aliquem lat.; betrügen jemanden germ.; tot acest înțeles are și verbul „incăleacă” d. e. că bine l’a încălecat Petru pe Ion în tîrgovina de boi. Din aceste frase încă se documenteză, cumcă etimologia verbului „inșelă”: defraudere, decipere lat.; täuschen, betrügen germ., derivază din „inșelă”: a pune șeua pe cineva; sellam imponere aliquem lat.; jemanden besatteln germ. Această etimologie este așă de simplă și invederată încât numai străinii, cari nu au crescut cu usul și geniul limbei românesce, pot a se îndoi de adevărul ei. Deci și aci, ca la multe alte cuvinte se dovedește: cumcă străinii cari nu au crescut de mici, din tinerețele lor între Români și cu usul limbei românesce, nu pot măcar să studieze cât vor fi studiând, pricepe și cuprinde spiritul limbei românesce.

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

Cugetări despre femei.

A interdică ceva unei femei, este a-i escită curiositatea. Interdicărea escită și inflăcăreză dorințele, cari sânt de ordinar ardinte pentru lucrurile permise, dar insașiabile pentru cele oprite. (Blondel.)

Trebue ca o femeia să proporționeze cu vârsta sa gusturile și podoba sa. Cochetăria toaletei este un ridicul odios când cineva nu mai este tinăr, și vivacitatea tinereței într’o etate înaintată se asemănă unei noi podobe pe o rochiă vechiă. (Mercier.)

În amor, împăcarea trebue să fie pecetluită cu o sărutare, și urmată de o tăcere sub pedepsă de un sfert de cês de anulare. (Horace Raisson.)

* Poggendorf „Annalen”, 50, 616, Gaea XI. Bd 1875 pag. 598—738.

SALON.

Amintiri de călătorie.

V.

(De prin Pitesci.)

Printre birjărescile mutre cari ne impresurără, îndată ce ne vedură aruncând priviri cercetătoare asupra echipagelor grămădite 'n curtea gării cu tot pitorescul, eră și un fel de tip cu ochii de broscioiu și nasul de vultur, cunoscut de cei doi tovarăși ai mei ca având bunii cai și bună calescă. Il 'nvoirăm cu suma de 30 lei și, arvunindu-l, plecă să 'nhome cei patru telegari la trăsura cea mare, după care trebuia să se întorcă spre a ne lua dela gară. Asta, pentru că refușai de a merge în oraș, la hanul unde Alecu — așa se numia birjarul nostru — și-avea caii și căruța de drumuri lungi. Și v'am spus de ce: pentru c'aveam orôre d'un oraș în care n'aveam ce vedé.

Antipatia mea mi-aducea aminte de aceea pe care repositul Domn Cuza o avea pentru Buzeu. Se povestesc că, trecând odată spre Moldova, p'atunci nu erau încă drumurile de fier — străbătuse Buzeul în gona cailor, neoprint de cât dincolo de oraș în marginea riuului Buzeu. Acî, câți-va din notabili orașului, sosindu-l din urmă, i esprima ră părerile de rău ale tuturor Buzoienilor, că Măria Sa n'a binevoit să se oprască și 'n orașul lor câteva zile; că dênșii iubesc forțe mult pe Măria Sa și că sânt în stare pentru Măria Sa...

Dacă țineți să me 'ndatorați, i 'nterupse Vodă Cuza, faceți-mi mai bine un pod pe d'asupra orașului, ca astfel să nu mai fiu nevoit a mai trece printr' ănsul*.

Și-apoi ce nevoie să ne mai umplem de praful unui oraș — fie el și Pitescii — când puteam aștepta înghițind un prând bun la una din ospătările ce se găsiu în dosul gării, care-i afară din oraș? Erau doue: una ținută d'un evreu, alta d'un italian. Afinitatea de „latină ginte“ ne făcu să preferim pe acest din urmă, de și nici unul dintre noi nu făcea parte din societatea judano-fagă a lui Polihroniade.*

Ne-aduserăm bagagele acî și, după ce făcurăm o vizită domiciliară la bucatărie, ne-aședarăm în giurul mesei ce ni se 'ntinsese la umbră, pe prispă-afară.

Mai întâiu trebuî să dăm onorile cuvenite țuicii de Pitesci, beutură națională prin escelință, a cărei reputațiune de mult întemeiată s'a consăntit pentru tot-deuna de când și primul nostru ministru s'a indeletnicit cu fabricarea ei.** Acăsta, împreună cu creșterea vitelor, sânt singurile mijloce de traiu ale Românului din părțile muntose unde livețile de pruni sânt aproape singura cultură ce se pôte întreprinde cu succes.

D'altmintrelea și găsisem acî țuică adevărat bună, nebotezată, fără clătela, și, o calitate mai mult, efină. Când la București plătiu la câte 10 bani p'un năpărstoc care abia eră d'ajuns să-ți stropesci o măsea; acî, pe 5 bani, căpătam un țuoiu pe care 'n doue 'nghițituri sdravene abia puteai să-l dai pe gât.

Apoi, între o supă, un fel de mâncare gustosă, un puin fript cu salată și un coșuleț cu smeură, tôte stro-

* Fundatorul țiarului anti-semitic din București: „Deșteptarea comerțului și industriei române“.

** Țuica dlui I. Brătian e una din cele mai bune și mai ăutate.

pite cu o butelcă de vin alb de Măgura, prietenii mei stărui să le povestesc petrecerea mea de-acum doi ani în Pitesci, unde remăsesem sequestrat vr'o trei zile fără voiă-mi. Un vin generos îți deșteptă amintirile și ți le-a aduce pe buze, și cum nu-ți poți petrece mai bine timpul în așteptare de cât povestind, povestii și eu:

*

„Eră în iuliu 18*. Plecam la Rimnic. Dela gară dau fuga la casa poștii.

— Unde loc pentru Rimnic! — strigai.

— Pentru când?

— Dar pentru ađi!

— Nu e nici pentru mâne.

— Atunci?

— Putem să ve rezervăm un loc pentru poi-mâne.

Și etă-me nevoit să plătesc o cursă dela Pitesci la Rimnic cu doue zile de 'ntârziere, de cheltuielă și de urit.

Noroc că, în prevederea mea, m'asortasem cu o scrisore de recomandațiune cătră familia unui prieten al meu care stăruise să trec p'acolo. Profitai de remănera mea în Pitesci și me 'ndreptai după adresă. Se înțelege că fui primit cu cea mai mare bună-voință. Ce-va mai mult: fui rugat să schimb incomoditatea și miseria ce aș fi suferit la hotel, pe un salon curat și bine gătit. Când ospitalitatea ți se ofere cu tôte inima, nu poți să n'o primesci. După un moment eram instalat cum nu se putea mai bine. Acî petrecui puțin; dar odată scirile s'fsirșite, noutățile împărtășite, încep să mi se urască. Ești în oraș. Nici o distracție de cât politica de provincie ce se făcea în cafeneua „Dacia“, în toiul căldurei și 'n fumul tutunului de monopol. O partidă de bileard, vr'o doue de table și mai multe de cărți. O! în provincie toți sânt cărturari inverșunați! Dar să nu gâdiți c'acî cărțile se citesc!... ele se jocă. Stos, Macă, Otuz-bir, ecă titlurile celor ce-au trecere acî. Despre celelalte cărți, ve puteți închipui ce căutare pot avé acolo unde tôte librăria e pe seșghéua unui băcan, în societatea măslinelor și sardelelor.

În fața hotelului „Dacia“, la umbra unei biserici, staționă un șir de trăsuri noi, pentru că n'avea cine să le 'nvechiească; curate, pentru că nu pré se urcă nime-n în ele. Abia s'arétă 'n depărtare vr'un chip pe care birjarii îl ghicesc că e străin Pitescilor, și doue deci alérgă să-l poftescă sus, pentru a-l primblă prin oraș. Prețul? Lăsat la bunătatea mușteriuului. Acolo unde nu pré au căutare, nici birjarii nu pré sânt pretențioși.

Făcui ocolul orașului, în care d'altmintrelea nu e nimic de vedut. Séra, o trupă ambulată de actori cari își lasă arta și datoriele pretutindenii, jucă „Lipitorile satelor“. Vădusem acăsta piesă jucată de sublimul Millo și nu vream s'o vedé infam parodiată. Preferai să merg la grădina Națională, unde musica dorobanților cânta mai 'nainte de-a merge la teatru. Grădina eră în stare de formațiune: o aleie principală, câteva cotituri, câți-va pomișori și nițică erbă, ecă tot. Lume puțină. Văđui frumusețile pitescene: fete gingașe, dar cu pré mari pretenții și cu pré mică zestre. Asta le face să 'mbétrănescă nemăritate. Trist lucru!

În fundul grădinei se 'naltă niște ruine a căror hidosa 'nfățisare formeză un cadru și mai trist tabloului. Sânt acele ale unui teatru a cărui construcție — după cum am aflat — s'a intrerupt tocmai aproape de s'fsirșit. Asta din causă că orașenii cari contribuiau la ridicarea lui, așlând că nu vor fi primiți la spectacule fără plată, găsiră că e reu și fără cale a-și duce soțiile și fiicele la teatru, căci s'ar demoralisă (?) prin spectacolul măreț al pasiunilor, al simțimintelor în luptă. Și astfel frumoșa întreprindere a ridicării acestui

templu artei, remase 'n drum spre ocară Pitescenilor cari s'au innecat intocmai ca țiganul la mal.

*

Regăsisem aci un prieten din Bucuresei, pe care serviciul îl ținuse pentru moment in Pitești. Prin el făcui cunoscință cu alți doi băieți leventi — cum se ȳice in termeni de trotuar — cu cari petrecui restul serei. Musica pornind la teatru și grădina golindu-se incetul cu incetul, hotărîrăm sē ne omorim uritul visitând impregiurimile. Eră o lună ca ȳia. Pornirăm la Stancia, o localitate de tot pitorescul situată in marginea orașului, numită și Trivale de acolo că se 'ntălnesc aci trei văi.

Din întēmplare, trăsura ce luaserăm eră cu coșul ridicat. Abia se pusese in mișcare și, doritor sē am vedea liberă, me gătiam sē opresc pe birjar, când un sergent de oraș imi 'ntimpină dorința aruncându-se 'nainte a cailor. Trăsura se opri. Ce eră pricina? Birjarul, contra dispozițiunilor luate de onor. poliție locală, nesocotitōre tradițiunilor remase din timpul când dl Roseti, ilustrul cap al partidei liberale-naționale, eră polițaiu al Piteștilor — primise mușterii in birjă fără sē-i lase coșul. Neputēndu-mi tălmăci nici intr'un chip motivul unei asemeni pretențiuni absurde, tovarășii mei, mai de mult aci și mai deprinși cu obiceiurile locului, mi-l esplicară. Mulți din onorabili cetățeni obișnuind sē petrecă la casin pân' la o oră destul de 'naintată a nopții, frumoșele dlor jumētăți, lăsate acasă, sūnt astfel prēdă uritului. Dar femeile, când se vēd părăsite de bărbații lor, își găsesc — și au tot dreptul — destule distracțiuni intr'un oraș in care, afară de niște soți uruzi, cari nu mai sciu alt de cât sē jōce cărți la casin seu sē facă politică la cafenea, sūnt și flăcăi: funcționari, militari și de alte meserii, din cari o bună parte streini localității și, prin urmare, sciind a se purtă cu toți anei.

Așā se întēplă, că adesea pārechi amorōse pitite in fundul unei trāsuri, mascate de coșul care le acopere, sūnt transportate ca in sbor fantastic de caii ageri, fiind destul de odihniți, ai unui birjar, la vr'o vilă din vecinătatea orașului, la Stancia ori la Heleșteu unde, ajutate de taina unui boschet, își resbună de indiferența soților.

Cum insē tot ce scie satul trebuie 'n sfișit s'ajungă și la urechile bărbatului, soții incepură a nu mai fi tocmai asigurați de fidelitatea jumētăților dlor, și, in lipsă de alte mēsuri mai nimerite, interveniră la d. polițai pentru a opri cu desēvērșire circulația trāsurilor cu coșul ridicat in timpul nopții.

Cu tōte argumentele puternice ce dederăm sergentului, că adevă: lumina lunei ne face reu la ochi, că coșul ne adăpostesce de vânt, că pōte sē plouă, ne fu peste puțință sē-l convingem și birjarul trebui sē lase coșul, ceea ce, înțelegēți bine, nu-mi displăcea de loc.

— Dar, — intrebai pe prietenii mei, — ce se 'ntēplă când plouă?

— Iți opresc trăsura și, decă nu descoperă nici un corp al delictului in āntru...

— Ești liber!

— Da! Dar ești oprit de al doilea, de al treilea, și așā mai departe.

— !!! Și nu le poți cumpēră tăcerea? Agenții poliției de astăȳi sūnt ei incorruptibili?

— Ba sē ȳici! Dar asta ne-ar costă prē scump. Ce dracul? In tōte serile! Căci, de și postați la douē kilometri unul de altul, când simt ghețirul, se grămădesc ca corbii la stîrv.

— Numai când afară e urgie, ȳise al doilea tovarăș, și polițemenii, ca și cei insurați, se infundă prin taverne, pōți sē treci nesupērat. Atunci și nevestele părăsite cu atāt mai crāncen își resbună. **A. C. Șor.**

Mica artistă.

— Veȳi ilustrațiunea de pe pagina 529. —

Mica Savetă a vēdūt pe tatăl seu făcēnd portrele. A gāndit dar sē-și incerce și dēnsa talentul.

Când pārinții odată s'au dus de acasă, dēnsa a luat in mână penelul, a chemat inainte-și pe frate-seu mai mic și a ȳis că-i va face portretul.

Ea a și inceput sē lucreze cu cea mai mare serioșitate. Precum se vede din schița incepută, portretul va sēmēnă minune.

Numai de n'ar vini pārinții tocmai acuma acasă!

Literatura si arte.

Programa concertu ui din Timișōra, care se ține astăȳi sâmbētă la 10 nov. in tolosul reuniunii române de lectură de acolo, este asta: Câteva cuvinte de deschidere rostite prin președintele reuniunii. 1) „Mōra dintre stānci”, (Die Felsenmühle*), uvertură de C. G. Reissiger, pentru piano cu 4 mână, esecutată de dna Opriș și dșōra Jurma. 2) Aria din opera „Un ballo in maschera”, cāntată de dl N. Popoviciu. 3) „Sonata”. Op. 9 de Alesandru de Mocioni, Andante, Scherzo, esecutată pe piano și violină de dnii C. Gaszner și M. J. Novácek. 4) a) „Nu ești iubit”, de I. Vasilescu, b) „Dorul” de Chiricescu, c) „Văltozatok”, de Andrei Kovács, cāntate de dna Miskovits-Ferenczy. 5) „Intrașul”, de Schiepek, cor de dame și bărbați — Partea a doua: 1) „Marche solennelle”, pentru piano și harmonium, de E. Ketterer, esecutată de dna Paldi și dl Kárrász. 2) Aria din opera „Il barbiere di Siviglia”, de Rossini, cāntată de dna Miskovits-Ferenczy. 3) „Ilustrare...”, după teme naționale, compōsita pentru ocașiunea acēsta de Ch. R. Kárrász, esecutată pe piano de dna Opriș. 4) a) „Codru verde”, b) „Sequidilla”, de G. Dima, c) „Dor de resbunare”, de G. Cavadia, cāntate de dl N. Popoviciu. 5) „B-dur Trio”, pentru piano, violină și Celo, de A. Rubinstein, esecutat de dnii C. Gaszner, M. J. Novácek și E. Gerger. 6) „Sinaia”, horă de Ventură și Porumbescu, cor de dame și bărbați.

In interesul istoriei naționale. ȳiarele române publică, după „Gazeta Transilvaniei”, un apel al profesorului dr. I. L. Pic din Praga cātră romāni, cerēndu-le date spre a putē probă continuitatea romānilor la nordul Dunării. Dsa ȳice, că decă Romāni au locuit in secolii III—XIII in munții Carpați, cum are cuvinte a presupune cu toți siguranța, atunci trebuie sē fie acolo și inmormētați și prin urmare osēmintele lor trebuie sē fie acolo pānă in ȳia de astăȳi. Deci decă undeva s'ar află un astfel de mormēnt, acela ar fi documentul cel mai pipăit. Astfel de morminte s'ar putē găsi de o parte in munții Bānatului pānă la munții Bihariei cātră mieȳă-nopte, ēr spre resărit pōte pānă la Făgăraș și de alta — in partea nordică a Transilvaniei și in Marāmureș. Cei ce vor găsi asemenea morminte, sē anuncie acēsta in publicitate, căci vor face serviciul cel mai mare istoriei naționale!

Cercetările istorice ale dlui Odobescu. Ministerul instrucțiuni publice din Romānia a însărcinat inainte cu doi ani pe dl Odobescu d'a culege documente relative la istoria Romānilor, de prin bibliotecele și arhivele Franciei. Dl Odobescu indeplinind acēsta misiune, a adresat ministeriului un raport, inaintând pe lāngă acesta o mare parte din cele ce a adunat pān' acum din arhivele ministeriului afacerilor străine din Paris și adică un numēr de 150 caȳete de câte deȳe foi fie-care, in total 1160 pagine decopiate.

„Călimdarul lui Păcala“ pe 1884 a apărut, cuprinzând, afară de partea serioasă călimdaristică, tîrgurile de țără, scala de timbru, și o bogată lectură umoristică, ilustrată cu 26 de caricaturi. Prețul unui exemplar e 40 cr., dar mai puține decât 5 exemplare nu se espedeză pe poștă. Se află de vîndare la administrațiunea „Familiei“ în Oradea-mare. Colectanții primesc după 10 exemplare un rabat.

Hygiena poporală cu privire la săteanul român, cu figuri tipărite în text, de dr. G. Vuia, medic și prof. de igienă la seminariul și preparandia (școala normală) din Arad, se află sub tipar. Opul va cuprinde cam 5 côle tipărite, un curs complet, de și prescurtat, al prelegerilor ce autorul de mai mulți ani le ține elevilor sei. Comandă se pot face de acuma la autorul în Arad. Prețul va fi 80 cr. séu 2 lei noi. La comandă mai numeroase se dă rabat.

Dr. G. F. Simionescu, doctor în drept, a publicat la Iași următoarea lucrare: „Despre răspundabilitatea tutorilor și a magistraților“, studiu comparativ în dreptul roman și român. Partea I. Prețul 3 lei.

Gramatică. Dl Vasile Măndrean, profesor în Caransebeș, a scos de sub tipar a doua edițiune a cărții sale: „Gramatică română“ în școlile elementare, tratată din bucăți de cetire. Partea primă, anul al 3-le și al 4-le de școală. Gramatica dlui Măndrean, bine primită de diuaristică și de autoritățile competente, se află de vîndare în Caransebeș.

„La Plevna“, drama într'un act a dlui George Sion, a apărut și în traducere ungerescă de dl Ioan Goldiș în Arad. Traducerea e reușită.

O aruncătură de ochi asupra educațiunii, (memoriu presintat ministrului instrucțiunii din România, în conformitate cu art. 5 din legea gradării remunerarilor corpului didactic) de dl M. C. Florențiu, a apărut de sub presă în București.

C e e n o u ?

Sciri personale. *Poetul Eminescu*, lovit de o crudă hólă, în urmarea deciziunii medicilor, va fi trimis la Viena, spre a fi instalat într'o casă de sănătate. -- *Dl Iulcea*, preot din Ardeal, precum aflăm din ȧiarele dela București, petrece în capitala României, sê adune ajutoare în scopul de a se înființa o școală comercială românească la S. Regîn. — *Dl Iuniu Silviu Pușcariu*, fiul cel mai tînăr al dlui Ioan cav. de Pușcariu, susținend cu succes esamenul, fu primit ca elev în academia orientală din Viena; este singurul român acolo. — *Dl dr. Victor Babeș*, fiul cel mai mare al dlui Vinc. Babeș, rentors dela Paris, unde a studiat cu cheltuelile guvernului, a fost ales prim profesor-suplent de anatomie la facultatea de medicină a universității din Budapesta. — *Principele Carageorgieviciu*, invitat la concertul reuniunii române de lectură din Timișora, ș-a rescumperat biletul cu 50 fl. — *Dl Alesandru Pop* fu promovat în 3 nov. la universitatea din Cluș la gradul de dr. în medicină.

Regele Carol I a vizitat în sâmbêta trecută espozițiunea din București a cooperatoriilor români, unde a petrecut mai bine de doue ore și la esire a felicitat pe președintele dl Dimitrie Butculescu pentru izbândă ce a avut în acesta întreprindere grea. Apoi Maj. Sa a mers la școala de agricultură, unde așteptau o mulțime de țărani veniți cu 150 pluguri pentru cursul de arătură, care asemenea a reeșit bine.

Reuniunea femeilor române din Sibiu în joia trecută la 1 nov. st. n. a deschis școala sa de fete. Deschiderea s'a făcut cu solenitate mare, în presința unui public numeros. S'a început la 11 ore, prin sînșțirea apei cei mici, act sêvêșit de parocul Zacharie

Boiu, după care dna Alesandrina Mateiu a rostit în numele comitetului un discurs frumos, în care a accentuat, că meritul înființării acestei școle e al dōmnei Maria Cosma, care a luat inițiativa pentru formarea reuniunii femeilor române. După terminarea discursului, Esc. Sa mitropolitul Miron Romanul a binecuvîntat această întreprindere salutariă și cu acesta actul deschiderii s'a încheiat. Adaugem, că corpul profesoral al acestei școle este compus astfel: domnișora Eleonora Tănăsescu angajiată dela Asilul Eleňa Dōmna din București, dnii profesori seminariali dr. D. P. Barcian, dr. Ioan Crișan și dl Mateiu Voilean redactor al „Telegrafului Român“. Felicităm din totă inima Reuniunea femeilor române din Sibiu și în deosebi aducem tributul stimei nōstre dnei Maria Cosma, care ca întemeietōrea și presidenta acestei Reuniuni, a avut fericirea sê realizeze în timp atît de scurt scopul ce ș-a propus!

Asociațiunea transilvană publică în ȧiarele din Transilvania o mulțime de stipendii, votate la adunarea generală din Brașov. Tragem asupra lor atențiunea celor interesați. Terminul concursului este 1 dec. — *Despărțemêntul III* al Asociațiunii a ținut adunarea sa generală în comuna Poplaca la 4 nov. st. n. sub presiul Rds. D. director al despărțemêntului dr. Ilarion Pușcariu, luând parte abia vr'o 15 ênși, dar acestia contribuiră 173 fl. 50 cr. Din acestia 100 fl. se vor da pentru bibliotecile sătene, 20 fl. biurolui și restul se va trimite în cassa centrală. Comitetul pe viitorii trei ani s'a compus astfel: director protosințelul dr. Ilarion Pușcariu, membrii în comitet dnii: Visarion Roman, dr. I. Moga, C. Tobiasș, St. Stroia, R. Balaș, G. Dima, D. Comșa, M. Voilean. Viitōrea adunare generală se va ținé în Avrig.

La Arad în 25 oct. st. n. s'a ținut conferința preotescă-invêțătorească. Președinte a fost administratorul protopopiatului dl Moise Boeșan, notar dl preot Ciōra. Dl referinte la senatul școlar dr. George Popa a propus sê se înființeze biblioteci școlare din banii bisericeilor și sê se facă apel la consistoriu pentru întemeierea unei biblioteci de model în centrul diecesei. Profesorul de igienă, dl dr. G. Vuia, a adaus ca și până când propunerea acesta se va puté traduce în realitate, sê se compună lista cãrșilor menite pentru acele biblioteci. Ambele propuneri se primiră, cu adausul ca fiecare comună bisericescă sê aboneze câte o fōie bisericescă și școlară; êr dela preoți și invêțători se așteptă ca fie-care sê aibă câte un ȧiar politic sêu beletristic românesc. S'a mai decis a se adresă consistoriului o cerere pentru tipărirea cu litere latine a cãrșilor bisericesci și pentru înființarea unei catedre pentru industria casnică la institutul pedagogic.

Conferințe literare în Arad. Profesorii dela institutul teologic-pedagogic din Arad și în êrna acesta vor ținé un șir de conferințe literare. Prima s'a ținut mercuri sêra. Dl profesor și colaborator al nostru, Teodor Ceontea, a vorbit despre „timpurile ghietōse și diluviu“. Aceste conferințe se țin în sala cea mare a institutului teologic-pedagogic. Ofertele pentru prețul de intrare se vor da în folosul seminarului cu internat, ce are sê se înființeze acolo la inițiativa zelosului episcop diecesan. Conferința dlui Ceontea se va publică în fōia nōstră.

Școala română de fete în Cluș. Reuniunea fondului pentru înființarea unei școle române de fete în Cluș, prin președintele dl Alesandru Bohățel, actuarul dl dr. Grigorie Silași și prin cassarul dl Basiliu S. Podbă a adresat un apel cãtră publicul românesc pentru spriginirea acestei idei. Apelul n'a resunat indeșert, căci — precum vedem din raportul publicat în ȧiarele din Transilvania — pân'acuma s'au adunat 1321 fl. N'a amōrșit dară cu totul insuflețirea în publicul nostru.

Bega legată cu Dunărea. Din Timișoara se scrie, că comercianții de acolo voese să facă o societate, care să lucreze pentru unirea canalului Bega cu Dunărea și cu Sava, și să stabilească pe această linie vase care să transporte atât persoane, cât și produse. Aceasta ar da un avânt mare comerțului în Timișoara.

Societatea de lectură a tinerimei studioase dela institutul teologico-pedagogic din Arad s'a constituit pe anul școlar curinte, în ședința sa ținută în 9 octombrie, în următorul mod: președinte Pré On. D. Vas. Mangra profesor de teologie, vice-președinte Filip Teaha teol. III, secretar Dimitrie Barbu teol. II, notar I Georgie Rusu teol. II, notar II Ioan Bozgan pedag. IV, bibliotecar I Ioan Iercan teol. I, bibliotecar II Iulian Butariu pedag. IV, controlor Andreiu Marchiș pedag. III.

Societatea de lectură a clericilor gr. or. rom. din Caransebeș, în adunarea sa din 29 septembrie 1883 st. v., s'a constituit în următorul mod: președinte St. D. prof. de teologie Petru Popoviciu, vice-președinte Ioachim Meda cleric a. III, notari de ședințe Romul Popovici cl. a. III, notar corespondente Atanasiu Barbon cl. a. III, bibliotecari I Petru Bălu cl. a. II, bibliotecar II Iosif Tămășel cl. a. I, cassar Teodor Câmpian cl. a. II, membrii comitetului: Ioan Sfercoci cl. a. III, V. Lugoșan cl. a. III, Dimitrie Popovici cl. a. III, Vasile Popovici cl. a. II, George Radulescu cl. a. II, Constantin Ciolac cl. a. I, Ales. Luchici cl. a. I și George Popescu cl. a. I.

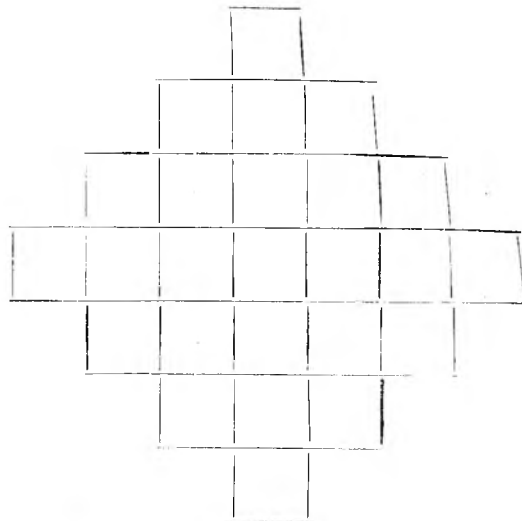
Două licee se vor clădi în anul viitor la București. Licitațiunea pentru clădirea lor s'a ținut zilele trecute la ministerul instrucțiunii. Edificiul liceului Sf. Sava se va construi la Iconă, iar liceul Matei Basarab la Sf. Apostoli.

Sciri bucareșene. *Lacul Cîșmeșului* se va curăți, adânci și fundul i se va petri, apa se va scurge printr'un canal. — *La camera dl C. A. Rosetti* s-a dat dimisiunea ca președinte, căci vră se ia parte în dezbaterile pentru revisuirea constituțiunii; în locul său fu ales președinte dl general Leca. — *Un nou transport de tunuri* a sosit de curând din Londra la Galați pentru armata română. — *Concursul lăutarilor*, la expozițiunea cooperatorilor, a avut loc în 14/26 octombrie; fie-care bandă a executat câte două bucăți: o arie românească și alta dintr'o piesă franceză, germană, italiană sau rusescă; succesul a fost complet. — *Trupa dramatică italiană* s-a încheiat reprezentațiunile; mica artistă Gemma Cuniberti a lăsat suveniri plăcute. — *Opera italiană* s'a deschis la 22 oct. (3 nov.) cu vechea operă „Rigoletto”.

Erata. În nr. trecut pe pagina 522, col. I, rândul 8 de jos, în loc de „viță” se citească „viță”; în colona II, rând. 33 de sus, în loc de „în sus” se citească „iurus”.

Ghicitură ânghiulară.

De B. O. Popescu.

Următoarele 25 de litere: e, e, f, f, u, u, i, i, i, a, a, a, a, l, l, l, l, m, m, m, m, r, r, r, r — se împartă în cuburile de mai sus în următorul mod:

1) În cubul de asupra singuratec, se ocupe loc: o consonantă. 2) În rândul al doilea: numele unei părți din arbor. 3) Rândul al treilea, cetind din stânga spre dreapta, se formeze: un nume propriu masculin, de unde se derivă numele unei cetăți vestite. 4) Rândul al patrulea — și de mijloc — cetind din stânga spre dreapta, se ni dee: titlul unei foi literare din Ungaria. 5) În rândul al cincilea se vină un substantiv latin feminin, care sémână foarte cu același cuvânt românesc. 6) În rândul al șeselea se ocupe loc: numele unui rege englez, a cărui viață a servit — de basă — Shakespeare — la scrierea unei tragedii. 7) Cubul singuratec inferior, cuprinde în sine: litera primă din alfabet.

Rândurile, cetindu-se din sus în jos, ni dau același nume resp. cuvânt, pe care ni-l dau și rândurile cetindule din stânga spre dreapta.

Termenul de deslegare e 25 novembre. Ca totdeauna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

*

Deslegarea ghiciturii matematice din nr. 37:

A a avut 7 oi, — B — 5^e.

Deslegare bună ni-au sosit dela dómnele și domnișorele: Emilia Onciu n. Ciavoschi, Iconia Borca, Veturia Lazar Purcărețean, Minerva Letiția, Vilma Alexandru, Amalia Crișan, Iosefina Popescu, Eufrosina Valean și dela dl Sfătos.

Premiul s'a dobândit de dșora Eufrosina Valean.

Călindarul săptămânei.

Ziua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sêrbătorile.	Sorele	
				resare	apune
Duminecă	30	11	Sf. Zinovie.	6 52	4 36
Luni	31	12	Apost. Stahie	6 53	4 35
Martî	1	13	Sf. Cosma	6 54	4 34
Mercuri	2	14	Coriolan	6 55	4 33
Joi	3	15	Mart. Aicepsima	6 56	4 29
Vineri	4	16	Păr. Ioanițiu	7 —	4 29
Sâmbetă	5	17	Mart. Galaction	7 2	4 27

Poșta Redacțiunii.

Doine din Banat. Vom întrebuința din ele.

Cugetare. E forțată și nici nu conține nimica nou.

Legenda italiana. Este mai potrivită pentru o foie biserică.

De voi muri. Nu publicăm imitațiuni, ci numai originale sêu traduse.

Desceptarea. Nu se admite.

Seliste. Vom întrebuința din ele.

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală.